

Załącznik do uchwały

Nr Rady Ministrów

z dnia r.

**RZĄDOWY PROGRAM
WSPIERANIA POWSTAWANIA I REALIZACJI REGIONALNYCH
LUB LOKALNYCH PROGRAMÓW WYRÓWNYWANIA SZANS
EDUKACYJNYCH DZIECI I MŁODZIEŻY W 2006 R.
„AKTYWIZACJA I WSPIERANIE JEDNOSTEK SAMORZĄDU
TERYTORYALNEGO I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
W ZAKRESIE UDZIELANIA UCZNIOM POMOCY MATERIALNEJ
O CHARAKTERZE EDUKACYJNYM”**

Wstęp

Podstawowym założeniem programu jest solidarne zaangażowanie środków jednostek samorządu terytorialnego, publicznych oraz niepublicznych w pomoc materialną dla uczniów. Jednostki samorządu terytorialnego i organizacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.), zwane dalej „organizacjami”, zamierzające uczestniczyć w programie zostaną zobligowane nie tylko do rozpoznania potrzeb uczniów w szkołach, ale również do zaangażowania się finansowo w przygotowane programy udzielania pomocy materialnej o charakterze edukacyjnym. Dofinansowanie podejmowanych działań ma polegać na wspieraniu każdej złotówki wydanej przez jednostkę samorządu terytorialnego lub organizację złotówką z budżetu państwa (współfinansowanie 1:1). Zaangażowanie finansowe jednostek samorządu terytorialnego lub organizacji w realizację programu może także polegać na wniesieniu aportu rzeczowego oraz usług i działań opartych na wolontariacie.

Program jest adresowany do dzieci pochodzących z rodzin ubogich, potrzebujących szczególnego wsparcia.

Program ma na celu nie tylko zmniejszanie rozmiarów biedy, ale przede wszystkim przeciwdziałanie bezradności społecznej oraz kształtowanie aktywnych postaw obywatelskich. Ubóstwo zazwyczaj skłania rodziców do koncentrowania się, w pierwszej kolejności, na zaspokajaniu potrzeb

o charakterze socjalnym. Państwo widzi potrzebę wspierania także edukacji dzieci i młodzieży. Zapewnienie dostępu do szkoły i nauki jest tak samo ważne, jak zapewnienie dożywiania i pomocy materialnej. Przewidziane w programie rozwiązanie zapewni wykorzystanie tych środków wyłącznie na realizację potrzeb edukacyjnych uczniów, a nie na zaspokajanie potrzeb z zakresu pomocy społecznej.

Program jest uzupełnieniem podstawowej oferty pomocy materialnej dla uczniów udzielanej na podstawie przepisów rozdziału 8a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Podstawa prawna programu

Podstawę prawną programu stanowi art. 90u ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, zgodnie z którym, Rada Ministrów może przyjąć rządowy program albo programy mające na celu wspieranie powstawania i realizacji regionalnych lub lokalnych programów, mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, tworzonych przez jednostki samorządu terytorialnego lub organizacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie tj. organizacje pozarządowe, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, których cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego.

I. CELE PROGRAMU

Cel strategiczny programu:

- aktywizacja i wspieranie jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji w zakresie udzielania pomocy materialnej dla uczniów, w celu wyrównywania szans edukacyjnych uczniów;
- uświadomienie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych ich dzieci;
- opracowanie i wdrożenie regionalnych lub lokalnych programów wyrównywania szans edukacyjnych.

Beneficjenci programu: jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje, które w okresie trwania programu zdecydują się na wdrożenie regionalnych lub lokalnych programów służących zaspokajaniu potrzeb edukacyjnych uczniów.

Beneficjenci końcowi programu: uczniowie wszystkich typów szkół pochodzący z rodzin, w których dochód na osobę nie przekracza kryterium dochodowego, określonego w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. Nr 64, poz.593, z późn. zm.).

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, liczba uczniów wymagających pomocy (spełniających kryterium dochodowe określone w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej) wynosi średnio 24% ogółu uczniów w wieku 7-14 lat. Podobne wskaźniki dotyczą odsetka osób znajdujących się poniżej ustawowej granicy ubóstwa, w grupie wiekowej 15-19 lat. Odsetek ten obniża się w następnej grupie wiekowej badanej przez Główny Urząd Statystyczny, tj. 20-34 lata.

Szacunkowa liczba dzieci, które wymagają pomocy w 2006 roku, wynosi około 1 565 000, na ogólną liczbę 6 519 250 uczniów (przyjęto na podstawie danych Centrum Obliczeniowego Ministerstwa Edukacji i Nauki za rok szkolny 2005/2006).

II. SPOSÓB REALIZACJI I FINANSOWANIE PROGRAMU

Resortem przygotowującym i koordynującym program jest Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Koordinatorem programu na szczeblu wojewódzkim jest wojewoda, realizujący zadanie przez kuratora oświaty.

Program będzie finansowany ze środków budżetu państwa oraz środków własnych jednostek samorządu terytorialnego i organizacji.

Na realizację programu przeznacza się 75 mln złotych, ze środków zaplanowanych w rezerwie celowej nr 45 budżetu państwa na 2006 rok „Dofinansowanie Narodowego Programu Stypendialnego”. Zakłada się, że jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje zaangażują środki własne również w łącznej wysokości 75 mln złotych. Za środki własne uważany będzie wkład finansowy, a także aport rzeczowy, usługi oraz działania oparte na wolontariacie. Do każdej złotówki przeznaczonej ze środków własnych przez jednostkę samorządu terytorialnego lub organizację na realizację przyjętego programu regionalnego lub lokalnego będzie więc dokładana złotówka z budżetu państwa.

Łączna kwota środków niezbędnych do realizacji zakwalifikowanych projektów nie może przekroczyć w roku 2006 kwoty 150 mln zł.

Minister Edukacji i Nauki przedstawi propozycję podziału środków na poszczególne województwa, proporcjonalnie do liczby uczniów oraz wystąpi do Ministra Finansów o uruchomienie środków ujętych w ustawie budżetowej na rok 2006.

Wojewoda ogłosi konkurs na regionalne i lokalne programy uwzględniające założenia niniejszego programu. Projektodawcami i realizatorami programów mogą być jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje.

Jednostki samorządu terytorialnego lub organizacje składają przygotowane programy do wojewody.

Minister Finansów w porozumieniu z Ministrem Edukacji i Nauki dokona podziału 50% środków rezerwy celowej przeznaczonych na realizację programu na poszczególne województwa. Wojewodowie nie później niż do dnia 14 kwietnia 2006 r. wystąpią do Ministra Finansów o uruchomienie środków uwzględniając propozycje podziału przedstawione przez Ministra Edukacji i Nauki. Środki te zostaną przekazane przez Ministra Finansów do wojewodów do 10 maja br. Pozostałe 50% środków Minister Finansów uruchomi, w porozumieniu z Ministrem Edukacji i Nauki, do dnia 31 lipca 2006 r., na podstawie wniosków napływających od wojewodów akceptowanych przez Ministra Edukacji i Nauki, przekazanych do Ministerstwa Finansów w terminie do dnia 20 lipca 2006 r. Do wniosku przekazanego MEiN do akceptacji wojewoda winien dołączyć:

- informację o występujących na danym terenie potrzebach w zakresie pomocy o charakterze edukacyjnym dla uczniów, uwzględniającą liczbę uczniów wymagających tej pomocy;
- listę realizatorów programów;
- informację na temat zbieżności programu z regionalną/lokalną polityką edukacyjną;
- założenia programów, formy pomocy i kalkulację kosztów każdego programu;
- informację określającą wysokość środków własnych przewidzianych w danym roku budżetowym na realizację programu;
- w przypadku jednostek samorządu terytorialnego – informację o udziale nakładów na oświatę w budżecie tej jednostki.

Wojewoda uruchomi drugą część dotacji dla realizatorów programów po przekazaniu przez nich informacji o wydatkowaniu pierwszej części dotacji.

Realizator programu sporządzi sprawozdanie merytoryczne i finansowe z jego realizacji i przekaże je wojewodzie w terminach: sprawozdanie finansowe - do dnia 15 grudnia 2006 r., sprawozdanie merytoryczne - do dnia 29 grudnia 2006 r.

Wojewoda przekaże Ministrowi Edukacji i Nauki zbiorczą informację merytoryczną i finansową o zrealizowanych programach do dnia 28 lutego 2007 r., uwzględniając w niej:

- 1) liczbę uczniów uczęszczających do poszczególnych typów szkół, którym przyznano pomoc,
- 2) rodzaj przyznanej pomocy.

III. PODMIOTY REALIZUJĄCE PROGRAM

W realizacji programu uczestniczą:

- 1) na poziomie administracji centralnej:
 - Minister Edukacji i Nauki,
- 2) na poziomie administracji rządowej w województwie:
 - wojewoda, kurator oświaty,
- 3) na poziomie jednostek samorządu terytorialnego:
 - urzędy gmin, starostwa powiatowe, urzędy marszałkowskie,
 - szkoły,
 - ośrodki pomocy społecznej, które współdziałają w określeniu grupy potencjalnych odbiorców,
 - organizacje,
 - stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
 - osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, których cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego.

IV. OKREŚLENIE KOSZTÓW REALIZACJI PROGRAMU W 2006 R.

Na realizację programu należy przeznaczyć 150 mln złotych, w tym środki planowane w budżecie Państwa na 2006 r. - 75 mln złotych, środki zaangażowane przez jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje – łącznie 75 mln złotych.

V. FORMY UDZIELANIA POMOCY MATERIALNEJ UCZNIOM

1. Pomoc materialna o charakterze edukacyjnym powinna być udzielana uczniom w szczególności w formie:
 - dodatkowych zajęć rozwijających wiedzę i umiejętności,
 - zajęć rozwijających zainteresowania, zamiłowania i uzdolnienia,
 - zajęć o charakterze psychologiczno-pedagogicznym wspierających rozwój ucznia,
 - zajęć kształtujących postawy przedsiębiorczości oraz podejmowania aktywności edukacyjnej i zawodowej,
 - pomocy stypendialnej,
2. Realizator programu ogłasza zakres świadczeń pomocy materialnej przyjętych do realizacji i dostępnych dla beneficjenta końcowego.

VI. WARUNKI PRYZNAWANIA DOTACJI NA REALIZACJĘ PROGRAMÓW

Projektodawcami i realizatorami programów mogą być jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje.

Dotacje na realizację regionalnych i lokalnych programów przyznaje wojewoda, który dokonuje formalnej i merytorycznej oceny złożonych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje wniosków o dofinansowanie programów, uwzględniając regionalne i lokalne potrzeby edukacyjne w zakresie pomocy materialnej o charakterze edukacyjnym dla uczniów oraz jakość programu.

Złożone wnioski o dofinansowanie programów ocenia wojewoda uwzględniając w szczególności:

- a) kompletność wniosku oraz jego poprawność formalną;
- b) merytoryczną jakość programu, w tym jego zasięg i przewidywaną skuteczność;
- c) zbieżność programu z regionalną/lokalną polityką edukacyjną;
- d) celowość programu, w tym możliwość rozwiązania lub złagodzenia istniejących problemów edukacyjnych oraz wykorzystania potencjału lokalnego/regionalnego;
- e) zasadność zaplanowanych kosztów;
- f) wysokość kosztów obsługi;
- g) rzeczywistą możliwość realizacji programu.

Minister Edukacji i Nauki opracuje i upowszechni wytyczne w zakresie kwalifikowalności kosztów obsługi oraz zdefiniuje zakres wkładu własnego jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych, o ile ten wkład lub jego część nie będzie miał formy finansowej.

Dotacja nie może być przeznaczona na inny cel, niż zakłada program. Realizatorzy programów mogą przeznaczyć nie więcej niż 5% wszystkich środków przewidzianych na realizację programu, na jego obsługę.

Dotacja wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, pobrana nienależnie lub w nadmiernej wysokości podlega zwrotowi do budżetu państwa na zasadach przewidzianych w ustawie z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 169, poz. 1420 i Nr 249, poz. 2104).

VII. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Lp.	Zadanie	Termin realizacji
1.	Przyjęcie przez Radę Ministrów uchwały w sprawie Rządowego programu wspierania powstawania i realizacji regionalnych lub lokalnych programów wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w 2006 r. „Aktywizacja i wspieranie jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w zakresie udzielania uczniom pomocy materialnej o charakterze edukacyjnym”.	do 28 marca 2006 r.
2.	Ogłoszenie przez wojewodów konkursów na programy.	do 10 kwietnia 2006 r.
3.	Podzielenie przez Ministra Finansów w porozumieniu z Ministrem Edukacji i Nauki 50% rezerwy celowej na poszczególne województwa, stanowiącej pierwszą transzę środków przewidzianych na realizację programu. Wystąpienie wojewodów do Ministra Finansów o zwiększenie planu wydatków części budżetowej.	do 14 kwietnia 2006 r.
4.	Złożenie do wojewody wniosków przygotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego lub organizacje.	do 28 kwietnia 2006 r.
5.	Przekazanie przez Ministra Finansów pierwszej transzy środków do wojewodów.	do 10 maja 2006 r.
6.	Ocena formalna, merytoryczna i finansowa złożonych wniosków przez wojewodę oraz przekazanie przez niego wniosku do Ministra Edukacji i Nauki.	nie później niż do 12 maja 2006 r.
7.	Uruchomienie przez Ministra Finansów, w porozumieniu z Ministrem Edukacji i Nauki, pozostałych 50% środków przewidzianych na realizację programu, w miarę napływających od wojewodów wniosków.	do 31 lipca 2006 r.
8.	Przekazanie przez realizatora programu sprawozdania merytorycznego i finansowego z jego realizacji i przekazanie go wojewodzie.	Sprawozdanie finansowe - do 15 grudnia 2006 r. Sprawozdanie merytoryczne – do 29 grudnia 2006 r.
9.	Przekazanie danych o realizacji programu do Ministerstwa Edukacji i Nauki.	do 28 lutego 2007 r.
10.	Analiza i ocena realizacji programu w skali kraju.	do 30 kwietnia 2007 r.

VIII. DZIAŁANIA LEGISLACYJNE

Niezbędne będzie wydanie, zgodnie z upoważnieniem ustawowym wynikającym z art. 90u ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków dofinansowania regionalnych lub lokalnych programów wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w 2006 roku, warunków, jakie muszą spełniać te programy, podmiotów dokonujących oceny programów oraz sposobu i trybu wyboru programów, którym zostanie udzielone dofinansowanie.